

strirajo spomeniške objekte na terenu, saj je topografija ena glavnih nalog vsakega Zavoda za spomeniško varstvo.

A. B.

MUZEJSKI IZLET

Leta 1964 je Muzejsko društvo napravilo že sedmi izlet, to pot dvodnevnega, 29. in 30. avgusta, v Prekmurje. Udeležencev je bilo 29, vodil ga je odbornik Lovro Planina. Že ob 4. uri zjutraj nas je Transturistov avtobus odpeljal iz Loke. Skozi Celje, Maribor in po dolini Pesnice. Mimo gradu Hrastovec smo dospeli v Lenart, kjer smo si ogledali to skromno središče Slovenskih goric, ki so ležale vse naokrog, osvetljene od jutranjega sonca. Pozornost je vzbudila gotška cerkev in njena stilno opremljena notranjost. Ob pogledu na Gradišče in Tri kralje smo nadaljevali pot skozi Benedikt, preko doline Ščavnice in nad Apaško kotlino, kjer je do vojne živela nemška kolonija, ki so jo v 13. stoletju naselili šentpavelski opati, in od koder so med okupacijo Slovence internirali. Ob mejnem mostu čez Muro v Gornji Radgoni smo se razgovorili o položaju in razvoju tega najsevernejšega mesta Jugoslavije, o njegovem gospodarskem pomenu in pomenu avstrijske Radgone, ki stoji onkraj mostu, ter o slovenskih vaseh med Muro in Kučnico, ki so ostale onstran državne meje. Med daljšim odmorom v Radencih smo videli velik napredek slatinskega zdravilišča in se kopali v modernem športnem bazenu.

Polno zanimivosti za nas je bilo v ravnem Prekmurju. Seznanili smo se s socialnimi in gospodarskimi razmerami te dežele, ki je do konca prve svetovne vojne živela ločeno od matične Slovenije. Ogledali smo si Mursko Soboto, veličastni spomenik rdečearmejev, osvoboditeljev Prekmurja, stari prezbiterij z znamenitimi freskami, grad in grajski park, žal pa si nismo mogli ogledati muzeja, ker so bile vse zbirke zaradi preurejanja razdrte. Na pokopališču smo obiskali grobnico 516 rdečearmejev in grobove borcev in talcev ter počastili spomin na loškega rojaka Iga Plantariča, veterinarja, ki je tam pokopan.

V Martjancih smo videli freske Johanna Aquila iz 14. stoletja, v Moravcih novo ter-

malno kopališče, kjer izvira voda s temperaturo 62° C in se razvija nov obrat, v Bogojni Plečnikovo cerkev z originalnim okrasom s prekmursko keramiko. Z zvonikove ploščadi smo uživali razgled na obsežno ravnino Dolinskega in obrobno gričevje Goričkega. Po dobri večerji v Murski Soboti smo se namestili v udobnih, modernih sobah hotela »Zvezda«.

Naslednje nedeljsko jutro smo se peljali po jagnedovem drevoredu Panonske ceste in skozi Rakičan ter skozi velike vasi Beltinci, Odranci in Črensovci v Veliko Polano, kjer smo obiskali dom pisatelja Miška Kranjca in si ogledali razstavo naprednega tiska. Skozi madžarske vasi, kjer smo imeli priložnost videti štorcklje na gnezdu vrh dimnika, nas je privedla pot v Lendavo.

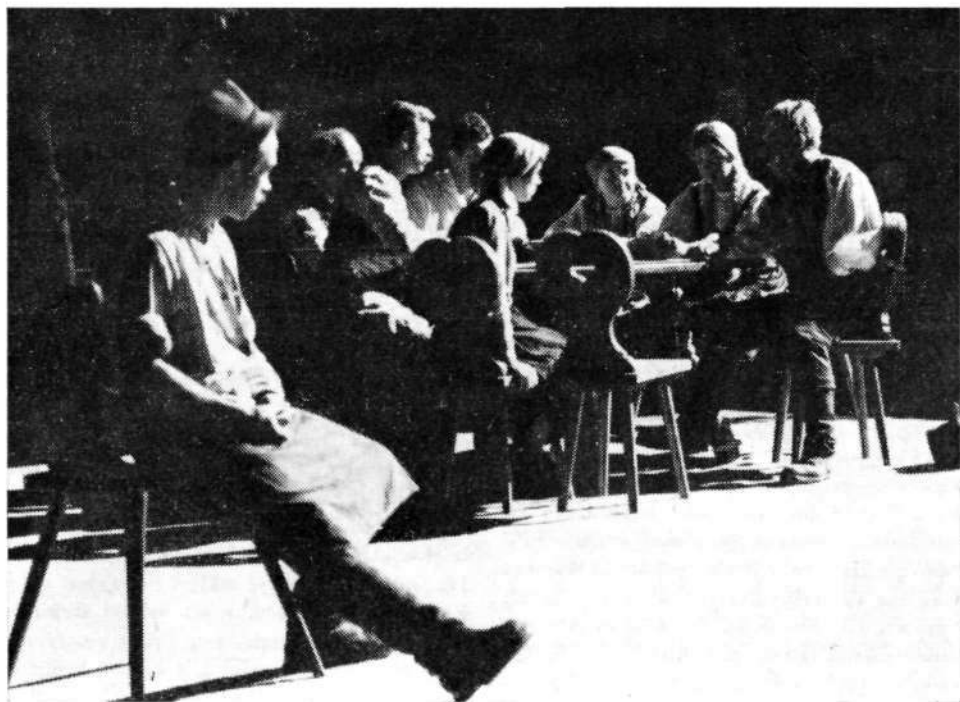
Vračali smo se skozi Bratonce in Dokležovje ter prešli čez veržejski most na Mursko polje. Po vožnji skozi Verzej in Križevce smo se ustavili v Ljutomeru, si ogledali mesto, mogočno gotško cerkev z baročno opremo in Miklošičev spomenik ter se poučili o Prlekiji. Lepa je bila vožnja v Jeruzalemske gorice in počitek v vinskem hramu na Jeruzalemu, od koder je razgled na obsežne vinograde in ljubko gričevje vzhodnih Slovenskih goric. Na povratku smo si ogledali še Ormož, Veliko Nedeljo in Ptujsko goro. Obiskali smo še sloviti Štatenberk, ki pa je zadnji čas zelo nazadoval, in množično obiskovano gostišče Konšek na Trojanah, ki je bilo zadnja postaja naše zanimive poti, s katero so bili vsi udeleženci nad pričakovanje zadovoljni.

France Planina

ŠKOFJELOSKE POLETNE PRIREDITVE

1964

Biti ali ne biti — je bilo osnovno vprašanje drugih Škofjeloških poletnih prireditev (ŠPP). Spomladi je res vse kazalo, da jih ne bo in da bo komaj začeta kulturna tradicija odmrla. Obračun pripravljalnega odbora ŠPP 1963 se je zavlekel v pomlad 1964 in šele 11. marca 1964 je Skupščina občine Škofja Loka sprejela sklep o imenovanju organizacijskega odbora ŠPP 1964, v katerega so bili imenovani: Andrej Pavlovec — predsednik, Zdenko Furlan — podpredsednik, Janko Krek —

Prizor iz uprizoritve Tavčarjevega Cvetja v jeseni na Škofjeloških poletnih prireditvah 1964

tajnik in člani odbora Vladimir Žužek, Drago Luštnica, Miro Škarabot, inž. Pavle Hafner, Branko Berčič, Silvo Marguč in Savo Šink; kasneje sta bila kooptirana v odbor Stane Škrjane in Ivo Gulič, k sodelovanju pa sta bila povabljeni še France Finžgar in Vinko Primožič, ki pa sta sodelovanje zaradi prezaposlenosti odklonila. Tudi nekateri imenovani člani odbora zaradi gornjih in drugih vzrokov niso sodelovali, niti se niso udeleževali sej, pač pa je bil večkrat navzoč požrtvovalni scenograf inž. arh. Viktor Molka. Tako je večina vsega dela pripadla predsedniku, tajniku in blagajniku, sodelavcem iz Turističnega društva in režiserjem. Mnogi, ki so lani sodelovali, so letos popustili, kot da je nanje vplivala splošna psihoza malodušnosti. Novi odbor se je zavedal, da bo težko doseči ali preseči lanski uspeh in si tega tudi ni postavil za cilj. Hotel pa je prireditve obdržati, jih utrditi in jim dati programsko in materialno osnovo za prihodnja leta. Tudi to je bilo težko,

vendar pa so organizatorji postavljene cilje dosegli in celo preseгли.

Letošnji program se je izoblikoval na posebni seji programske komisije, ki so se je udeležili tudi predstavniki Okrajne zveze Svoboda in kulturnih društev. Vsi so bili soglasni, naj program prihodnjih ŠPP temelji na delih slovenske klasike z ljudskim značajem in folklornimi elementi, ki so primerna za uprizoritve na prostem. Vsekakor naj bi dramatiizacije del domačega pisatelja dr. Ivana Tavčarja predstavljale posebno atrakcijo teh prireditev in njihov »železni repertoar«. V postopnem razvoju pa naj bi se morda lotili tudi podobnih del iz klasičnega repertoarja svetovne dramske književnosti. Kot osnovni princip naj bi tudi obveljalo, naj vse uprizoritve zrastejo na domačih tleh z domačimi močmi (amaterji). Vsako leto naj bi s posebnimi spominskimi večeri ali celotnim programom počastili pomembne obletnice, bodisi domačih ali tujih ustvarjalcev. Pri ŠPP naj ne bi sodelovali

samo Ločani, ampak vsi občani loške občine, prireditve naj bi bile kulturna manifestacija naših Svobod in prosvetnih društev v povezavi z delom Turističnih društev in Loškega muzeja.

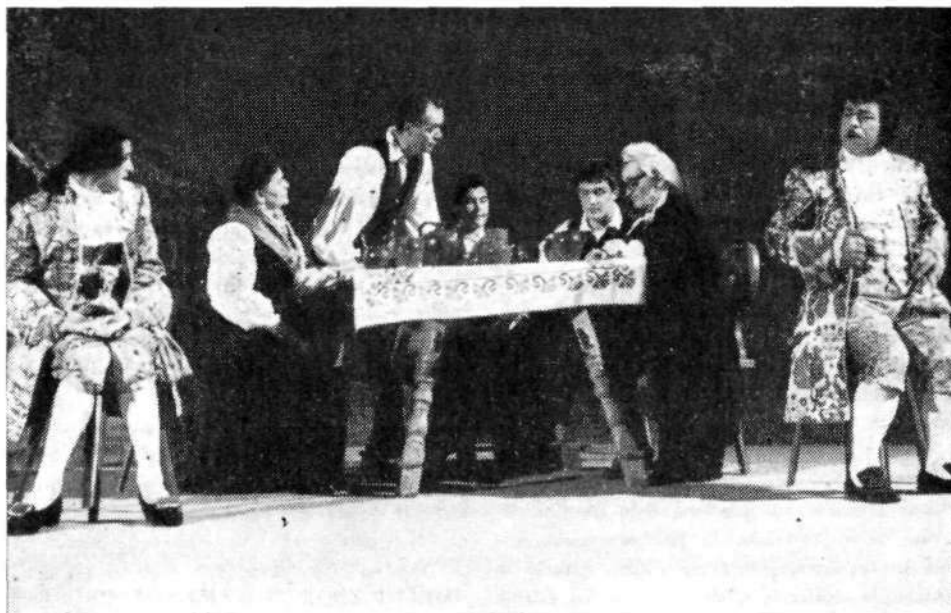
Na osnovi teh sklepov se je organizacijski odbor na naslednjih sejah odločil, naj bi letos proslavili nekaj pomembnih obletnic (400-letnico Shakespearovega rojstva, 85-letnico rojstva Cvetka Golarja in 20-letnico Škofjeloškega odreda) in poleg tega uprizorili na novem prizorišču ob kmečki hiši v Muzeju na prostem Tavčarjevo Cvetje v jeseni in Linhartovo Županovo Micko, razširjeno z okvirnimi prizori. Kasneje se je razvila še misel o širši uprizoritvi Shakespearovih del na prostem, na novem prizorišču na Cankarjevem trgu. Ker se je lanski termin prireditve zdel neprikladen zaradi slabega vremena in mraza, so bile ŠPP 1964 prestavljene v pravo poletje in časovno razširjene na mesec dni (od 21. julija do 21. avgusta). Izkazalo se je, da je zares zelo prikladen začetni datum prireditve 21. julij, ker sovpada s praznovanjem dneva vstaje, ki že daje mestu bolj slavnostno vzdušje in ga začetek Škofjeloških poletnih prireditev še povzdigne.

Ker se je dokončni program izoblikoval šele v maju, so vsi režiserji lahko pričeli z delom šele konec maja oziroma v začetku junija. Zato so bili vsi roki zelo kratki, študij pa so motili tudi dopusti in odklanjanje vlog. Kljub temu se je vse delo odvijalo po predvidenem načrtu in od predvidenih dvanajstih predstav je bilo v enem mesecu pripravljenih šestnajst prireditev, ki jih je videlo do 10.000 obiskovalcev. Letošnji razpored predstav je bil kronološki, zato da so vzporedno s predstavami tekle lahko tudi priprave za naslednje uprizoritve. Premiere so bile razporejene v vsem mesecu in tako ponovno vzbujale interes publike, ki je bil, zahvaljujoč dobri propagandni službi, izreden. V glavnem so bile vse predstave razprodane, dodani pa sta bili dve predstavi Cvetja v jeseni in ena predstava Županove Micke.

Za slovesno otvoritev, v počastitev 20. obletnice ustanovitve Škofjeloškega odreda in v počastitev dneva vstaje, je direktor Ivo Gulič pripravil koncert škofjeloške godbe na

pihala in združenih pevskih zborov škofjeloške občine. Medtem ko so zaigrale fanfare, je zaplapolala na visokem drogu škofjeloška mestna zastava, nato pa je predsednik pripravljalnega odbora Andrej Pavlovce odprl ŠPP 1964 in med drugim dejal: »Druge Škofjeloške poletne prireditve dobivajo letos določen značaj preprostega ljudskega gledališča, ki temelji na delih slovenske klasike z ljudskim značajem in na folklornih elementih. Namesto eruptivnega značaja množične igre v lirično-romantičnem domačijem tonu, namesto, množice, skušamo letos ustvariti tehnično bazo, ki bo temelj prireditvam v prihodnjih letih in ima tako navidezno mirovanje svoje opravičilo in osnovo«. Za otvoritvenim govorom se je začel odvijati pester program klasičnih skladb, partizanskih in množičnih pesmi. Združenim pevskim zborom iz Selške in Poljanske doline in iz Škofje Loke in godbi na pihala je dirigiral Ivo Gulič. Program je zaključil ognjemet z lip v grajskem drevoredu. Kljub splošni skepsi je že na otvoritvi očaralo novo prizorišče, čeprav se še ni pokazalo v polni luči in tudi kvaliteta koncerta je bila na dostojni umetniški višini, zmogljivi za predane amaterske glasbenike. Z otvoritvenim koncertom je odbor prvič vključil v program ŠPP tudi praznovanje državnih praznikov in prireditve s tem aktualiziral. (Po vseh teh ugotovitvah je bila kritika Vinka Pintarja v Glasu zelo enostranska in neutemeljena.)

V soboto, dne 25. julija, je koncertu sledila premiera Tavčarjevega *Cvetja v jeseni*. Lanska, Mahničeva dramatisacija ni bila primerna za novo sceno, zato so igralci KUD Ivan Tavčar iz Poljan na novo našturili staro dramatisacijo Osipa Šesta, ki ima precej množičnih scen. Te so posebno poživile predstavo. Pri adaptaciji dela na obširno prizorišče, ki si ga je zamislil in uredil inž. arh. Viktor Molka, je sodeloval tudi Polde Polevec. Odlična igra vseh igralcev (vseh je bilo približno petdeset), uspešna režija Jožeta Trpina in Toneta Varla, pojoča poljanska govornica in domač lirično-romantični tekst so prevzeli gledalce tako, da so igralci iz Poljan predvidenim petim predstavam morali dodati še dve. Desetminutni odlomek so posneli tudi za TV Ohzornik. Cvetje v jeseni je bilo ponovno eden

Prizor iz uprizoritve Linhartove *Županove Micke* na Škofjeloških poletnih prireditvah 1964

največjih uspehov ŠPP, za kar moramo biti hvaležni poštvovalnim amaterjem iz Poljan.

V soboto, dne 8. avgusta, je bila premiera Linhartove *Županove Micke*. Režiser Janko Krek je imel pri delu veliko težav. Najprej nikakor ni mogel dobiti igralcev, razen tega pa je bilo treba igro razširiti, kajti obe dejanji trajata komaj 45 minut. Ker pa je kot prva posvetna igra v slovenskem jeziku ustrezala osnovnemu konceptu ŠPP in je bila tudi pripravljena scena ob kmečki bajti zanj kot nalašč, je nikakor ni kazalo izpustiti iz rok. Verzija z dodajanjem druge krajše igre ni prišla v poštev, ker bi razbila enotnost. Zato je režiser igro priredil ter jo postavil v loško okolje in narečje. Posebno rešitev sta predstavljala dva okvirna prizora. Na začetku vasovanje, v katerega je vključil vasovavske verze iz Bitnja in dve vasovavski pesmici, ki ju je v ta namen posebej priredil Uroš Krek (Soncem' je že nisk pr'sjau, šla bom na goro visoko). Za »tretje«*»dejanje pa je dodal »kmečko ohcete«, ki je bila improvizirana, brez napisanega teksta. Za izvedbo starih običajev je pridobil fante in dekleta iz Stare Loke, ki so pripravili »šrango«, fantje iz Žabnice za*

»prodajo volae«, kot pevce Škofjeloški študentski oktet in Fante s Praprotna, instrumentalni sekstet Glasbene šole iz Škofje Loke in folklorno skupino. Tako je pri Županovi Micki namesto sedmih igralcev nastopilo osemdeset ljudi. Zaključno dejanje se je z imeni in igralci vezalo na Županovo Micko in ker je bilo improvizirano samo po shemi, pripravljeni po pripovedovanju Tončke Maroltove, Antonije Šiferer in Janka Cegnarja, so se nekateri prizori zavlekli in zavirali tempo predstave. Shema »kmečke ohcete« *je bila naslednja: 1. prihod ženinovih svatov na nevestin dom, 2. klicanje neveste, blagoslov staršev, 3. šranga, 4. priprava na svatbo, petje pred cerkvijo, 5. svatba: a) sprejem in razmestitev svatov, b) ples druga in družice, tete in starešine, ženina in neveste, c) zdravica, č) ples svatov, d) »vola prodajajo«, e) ples svatov, f) »krancel jemljejo«, mati izroči ključ, teta prinese pogačo, g) zaključni ples svatov. »Ohcete« *je bila sestavljena iz prizorov in elementov, ki so še danes živi v škofjeloški okolici. Zaradi okvirnih prizorov in poživitev drugega dejanja, je prireditelj Županovi Micki dodal še vlogo županje in ji v drugem dejanju**

dal polovico teksta, ki ga ima v originalu župan. Čeprav je Županovo Micko vseskozi preganjal dež, je s peto predstavo dne 19. avgusta zaključila ŠPP 1964.

V četrtek, 13. avgusta, je bil na istem prizorišču večer domačih ansamblov in domačijske lirike *Cvetka Golarja*. Sodelovali so štirje ansamblji: Vokalni sekstet bratov Pleško s Triom Igorja Jamnika, Trio Bardorfer z vokalnim kvartetom Zvonček, Škofjeloški študentski oktet in Fantje s Praprotnega. Sodelovala sta vezalca in recitatorja Sonja Pestatorjeva in Peter Ovsec. Program je bil zelo obsežen (36 točk) ter je vzbudil veliko zanimanje in priznanje publike.

Zadnja premiera, dne 16. avgusta — predstava *Naš Shakespeare*, je odkrila novo privlačno prizorišče za klasična dela na Cankarjevem trgu. Odlomke iz Shakespeareovih del *Sen kresne noči*, *Romeo in Julija*, *Othelo* in *Hamlet* je režiser in prireditelj Zdenko Furlan povezal v celoto in jim dodal vezalca v vlogi avtorja Shakespeara. Predstava je bila pripravljena v počastitev 400-letnice Shakespeareovega rojstva. Zaradi mnogih objektivnih vzrokov (zavračanje vlog, pomanjkanje prostorov za vaje, dopusti itd.), predstava ni mogla biti takšna, kot si jo je režiser zamislil, vendar nam je pokazala nekaj lepih amaterskih igralških stvaritev in izredno lepo ter funkcionalno sceno inž. arh. Viktorja Molke. Pri predstavi so prvič sodelovali tudi igralci iz Selške doline (Železniki, Bukovica) in so tako prireditve zaleje igralce cele občine.

Škofjeloške poletne prireditve 1964 je skoraj v celoti spremljala kritika Dela, Ljubljanskega dnevnika in Glasa. S priznanjem je sprejela prvi dve premieri, medtem ko je zadnjo odklonila, vendar ni znala v njej poiskati tudi njenih pozitivnih vrednot. Po vsem tem lahko ugotovimo, da so ŠPP 1964 uspele v osnovnem konceptu, moralno in finančno. Prvotno predvideni inkaso od vstopnine je bil presežen in je znašal 2,640.000 din; če k temu dodamo še dotacijo Skupščine občine Šk. Loka 1,300.000 dinarjev in dohodek od gledališkega lista 800.000 dinarjev, znesejo vsi dohodki skupaj 4,740.000 dinarjev, ki bodo po dosedanjih predvidevanjih v glavnem krili vse izdatke. V izdatke pa so vštete tudi velike nabave, ki

bodo materialna osnova za naslednja leta. Te so: dve kompletni sceni z vsem lesom, 500 stolov, plakati in odkup osnutka za plakat, električni kabel itd.

Na osnovi dosedanjih izkušenj pa moramo ugotoviti še tole. Program naslednjih prireditvev mora biti znan že jeseni za prihodnjo sezono; za študij je najprimernejši čas pozimi, tako se lahko delo pred premiero le še adaptira in utrdi; v prihodnjem odboru mora biti dober vodja tehničnih del oziroma gospodar, ki bo skrbel za ves inventar in imel nad njim točno evidenco; v prihodnji odbor naj bi bili imenovani le tisti, ki se delu ne bodo odrekli, tako da bodo vse naloge primerno razporejene in da delo ne bo trpelo zaradi preobremenjenosti tistih, ki so voljni delati.

Janko Krek

OBČNI ZBOR MUZEJSKEGA DRUŠTVA V ŠKOFJI LOKI

Konec avgusta 1964 je preteklo 25 let od ustanovitve muzeja v Škofji Loki. Zato je Muzejsko društvo v Škofji Loki, iniciator, organizator, ustanovitelj, dolgoletni upravljalec in družbeno odgovorni skrbnik škofjeloškega muzeja, povežalo svoj redni občni zbor prav s praznovanjem tega jubileja. Po programu, ki je bil razposlan vsem članom Muzejskega društva in večjemu številu gostov, sta bili z občnim zborom Muzejskega društva prireditvi, in sicer muzejski večer in strokovno posvetovanje Društva muzealcev SR Slovenije.

Prva prireditvev v okviru praznovanja 25-letnice Loškega muzeja je bil muzejski večer, ki ga je priredilo Muzejsko društvo v soboto, dne 17. oktobra 1964 zvečer ob 20. uri v dvorani DPD Svoboda na Spodnjem trgu. Nabito polno dvorano poslušalcev je v imenu Muzejskega društva pozdravil njegov tajnik Branko Berčič ter razložil namen in vsebino muzejskega večera. Za uvod je pevski kvintet »Fantje s Praprotna« zapel nekaj domačih narodnih pesmi. Sledilo je predavanje dr. Pavleta Blaznika in Franceta Planine *Loka nekdanj in sedaj*, v katerem sta ob številnih barvnih diapozitivih (okrog 160) govorila o škofjeloški pokrajinski podobi, o zgodovini mesta, o škof-